

LINDA DŽEJVIN

Najkraća istorija KINE

**Od drevnih dinastija
do savremene supersile**

S engleskog preveo
Bojan Tarabić

— Laguna —

Naslov originala

Linda Jaivin

THE SHORTEST HISTORY OF CHINA

Copyright © Linda Jaivin 2021

Linda Jaivin asserts her right to be known as the author of this work. All rights reserved.

Translation copyright © 2025 za srpsko izdanje, LAGUNA

Rešenjem Republičkog geodetskog zavoda

02 broj: 034-01-1-204/2025

Od 13. 8. 2025.

Data je saglasnost za izdavanje i stavljanje u promet publikacije s kartografskim sadržajem:

Najkraća istorija Kine

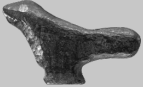
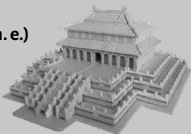
*U sećanje na moje roditelje Luisa i Naomi Džejvin
koji su me ohrabрили da studiram šta god me zanima.
Zanimala me je Kina.*

SADRŽAJ

<i>Uvod</i>	13
1. POČECI:	
Jaje se izleže i civilizacija se rađa	23
2. DINASTIJA DŽOU:	
Od savršene vladavine do zaraćenih država	32
3. DINASTIJA ĆIN:	
Ujedinjenje, tiranija i sve pod nebesima	43
4. DINASTIJA HAN:	
Intrige, inovacije i kratak interregnum	52
5. VELIKI RAZDOR:	
Tri kraljevstva, dve ratnice, sedam mudraca i prah od pet minerala	65
6. DINASTIJA TANG:	
Od zlatnog doba do neprolazne tuge	79
7. DINASTIJA SUNG:	
Protosocijalisti, neokonfučijanci i gradski život	96

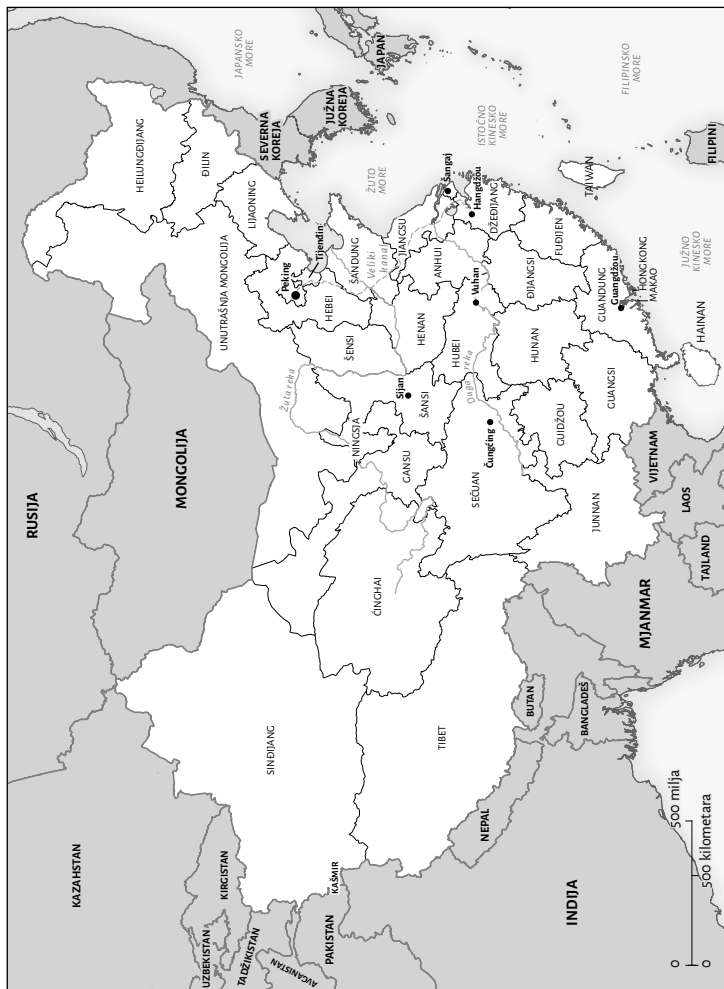
8. MONGOLSKA DINASTIJA JUAN:	
Od „slavnog pokolja“ do Veličanstvenog grada	113
9. DINASTIJA MING:	
Raskoš i propadanje	123
10. MANDŽURSKA DINASTIJA ČING:	
Trnovit put do osavremenjavanja	142
11. REPUBLIKA:	
Velike nade i opake izdaje	170
12. JAPANSKA INVAZIJA I GRAĐANSKI RAT:	
Raspad republike	185
13. MAOVO DOBA:	
Neprestana revolucija	204
14. DOBA REFORMI:	
Napredak i izazovi	233
15. SI ĐINPINGOVO NOVO DOBA:	
Uspon vučjih ratnika	261
<i>Izjave zahvalnosti</i>	280
<i>Napomene</i>	284
<i>Podaci o ilustracijama</i>	302

**Najkraća
istorija
KINE**

PALEOLIT (pre 2,5 miliona godina)		
NEOLIT (10.000–2070. p. n. e.)		Žuti i Plameni car (oko 2852. do 2070.)
ANTIČKO DOBA (2070–221. p. n. e.)		Dinastija Sja (2070–1600. p. n. e.) Dinastija Šang (1600–1050. p. n. e.) Dinastija Džou, Zapadna i Istočna, uključujući i Period zaraćenih država (1050–221. p. n. e.)
CARSKO DOBA (221. p. n. e.–1911 n. e.)		Dinastija Čin (221–206. p. n. e.) Zapadni Han (202. p. n. e.–8. n. e.) Istočni Han (25–220) Period Tri kraljevstva i opšteg razdora (oko 208–265) Dinastija Đin (266–420) Šesnaest kraljevstava (304–439) Period severnih i južnih dinastija (439–581) Dinastija Sui (581–618) Dinastija Tang (618–907) Razdoblje pet dinastija i deset kraljevstava (907–979) Kitajska dinastija Lijao (907–1125) Severni Sung (960–1127); Jurčenska dinastija Đin (1115–1234); Južni Sung (1127–1279) Mongolska dinastija Juan (1271–1368) Dinastija Ming (1368–1644) Mandžurska dinastija Čing (1644–1911)
SAVREMENO DOBA (1912.–do danas)		Republika Kina (na kontinentalnom delu 1912–1949; Tajvan 1949–) Narodna Republika Kina (1949.–do danas)

Praznine i preklapanja u datumima predstavljaju razdoblja haosa, pobuna i razdora. Datumi pre vremena dinastije Han su aproksimativni.

Pekinški čovek		Prvi australijski Aboridžini (pre 50.000 godina)
Civilizacija iz doline Žute reke		Stounhendž (oko 3000. p. n. e.) Velika piramida u Gizi (oko 2680. p. n. e.)
Zapisi na kostima životinja		Istrebljenje mamuta (oko 1650. p. n. e.)
Ji Ding, Umeće ratovanja, Konfučije, Mencije, Lao Ce, Hanfeici		Buda, Platon, Aristotel, Sokrat
Ujedinjenje Kine		
Pojava papira, kompasa i štampanja na drvenim blokovima, otvaranje Puteva svile, Vang Mingova pobuna (8–25)		Kamen iz rozete (196 n. e.) Rimsko carstvo (27. p. n. e. – 476 n. e.)
Bitka kod Crvene stene (208)		
Sastanak kod Paviljona orhideja (353)		Klasična majanska civilizacija
Izgradnja Velikog kanala		Srednji vek Muhamed (571–632)
Širenje budizma, Zlatno doba poezije, An Lušanova pobuna (755–763)		Vikinška civilizacija, Carstvo Gana
Običaj vezivanja stopala		Dinastija Gorjeo (Koreja) Bitka kod Hejstingsa (1066)
Neokonfučijanizam, urbanizacija		Islamsko zlatno doba, Krstaški pohodi
Kublaj-kan, Marko Polo		Renesansa u Evropi
Zabranjeni grad Zlatno doba romana Dženg Heove pomorske ekspedicije		Carstvo Inka Doba velikih geografskih otkrića
Osvajanje Sindijanga i Tibeta, Opijumski ratovi		Prosvetiteljstvo, Doba imperijalizma i kolonijalizma
Stodnevne reforme, republikanska revolucija		Industrijska revolucija
Razdoblje vojnih zapovednika, japanska invazija i kineski otpor, građanski rat		Prvi svetski rat, Osnivanje Sovjetskog saveza, Drugi svetski rat
Veliki skok napred, Kulturna revolucija, Maova smrt, Deng Sjaopingove reforme, Si Đinpingovo „Novo doba“		Korejski rat, Hladni rat, raspad Sovjetskog Saveza, 11. septembar, Pandemija kovida 19

UVOD

Kinezi ne znaju za kletvu poput „Dabogda živeo u uzbudljivim vremenima“ jer bi takva izreka u svakom slučaju bila suvišna. Kineska istorija obuhvata čitav spektar slavnih ličnosti, filozofskih rasprava, političkih intriga, vojnih sukoba, društvenih previranja, umetničkih dostignuća i tehnoloških inovacija. Njen napredak pun je prevrata i zaokreta, skokova i posrnuća. Davnašnji i dugački, kineski istorijski spisi sežu najmanje tri i po hiljade godina u prošlost. Njene teme i pouke, ali i uspomene na loša vremena i pobeđe odjekuju ispod površine savremene kineske svakodnevice, života, jezika, kulture i politike. Sve važnija uloga koju NR Kina igra u globalnim dešavanjima čini razmatranje njene istorije utoliko bitnijim, budući da je upravo ta istorija presudan činilac za razumevanje savremene Kine.

Uzmimo, na primer, insistiranje Kineske komunističke partije (u daljem tekstu KPK) na stavu da Hongkong, Tajvan, zajedno sa Tibetom, Sindijangom i ostrvima u Južnom kineskom moru, čine sastavni deo Kine. Intenzitet s kojim KPK radi na „ponovnom ujedinjenju“ ima svoje korene još

iz doba poniženja i polukolonizacije kineskog kopna od strane imperijalističkih sila u devetnaestom, i građanskog rata u dvadesetom veku. Iz toga se takođe očituju i razdoblja nasilnih podela, koje su se odigrale čak pre dve hiljade godina, ali su ostavile trajan beleg na nacionalnoj svesti. Činjenica da je prvo veliko ujedinjenje Kine, iz 221. godine p. n. e., koju je pratila standardizacija težina, mera i pisane reči epskih razmera, sa sobom povuklo i ozbiljnu dozu strahovlade, takođe je deo složenog kineskog istorijskog nasleđa.

Kina je zemlja krupnih brojki i razmera: sa milijardu i četrsto miliona stanovnika, Narodna Republika Kina može se podičiti titulom najmnogoljudnije zemlje na svetu. U njoj živi bezmalo svaki peti čovek (ne računajući dodatnih četrdeset pet miliona ljudi širom sveta koji sebe smatraju Kinezima). Prostire se na površini od 9,3 miliona kvadratnih kilometara, zauzima treću najveću kopnenu masu na svetu, odmah posle Rusije i Kanade, i graniči se sa četrnaest nacija sveta. NR Kina prva je trgovačka i druga ekonomska sila sveta, proizvodni gigant, pozamašne vojne moći, s armijom koja premašuje oružane snage drugih država. Kina je sve prisutnija na međunarodnoj pozornici i igra sve veću ulogu u svetskim institucijama.

Kineska inicijativa „Pojas i put“ vredna bilion dolara, sa projektima u raznovrsnim podnebljima poput Avganistana, Ekvadora, Bahreina, Bugarske, Etiopije, i Vijetnama, predstavlja najambiciozniji svetski infrastrukturni poduhvat u istoriji čovečanstva. Domaći projekti često nimalo ne zaostaju za tome, bilo da se radi o izgradnji divovskih brana, uspostavljanju sveobuhvatnih sistema nadzora ili podizanja najveće poveznice preko otvorenog mora na svetu, odnosno pedeset pet kilometara dugog mosta Hongkong-Džuhai-Makao. Kina je takođe vodeći inovator na polju veštačke inteligencije, zelenih tehnologija i komunikacijskih infrastruktura, a cilj je da do 2050. godine postane svetski lider iz domena nauke i tehnologije.

Uspon Narodne Republike Kine izazvao je mnoge reakcije u inostranstvu, uključujući i strepnju od političkih uticaja i kršenja ljudskih prava. Uveravanja zvaničnog Pekinga da u Kini, u pogledu ljudskih prava, vladaju drukčija shvatanja od onih na Zapadu, nisu bogzna kako umirila kritičare. Iako KPK uporno tvrdi da govori u ime svih 1,4 milijarde građana, istorija nam jasno pokazuje da su žitelji ove velike zemlje oduvek zastupali čitav niz intelektualnih, filozofskih, političkih i kulturnih stanovišta.

Kina je šarenolika na bezbroj načina. Iako preko devedeset procenata stanovništva pripada narodnosti Han, ostatak se sastoji od pedeset pet drugih etničkih grupa, u koje spadaju Ujguri, Mongoli i Tibetanci. Mnogi od njih govore svojim maternjim jezikom i upražnjavaju vlastite verske i kulturne običaje, uprkos težnjama u korist asimilacije. Čak se i Han Kinezi međusobno poistovećuju s različitim regionalnim kulturama i potkulturama i služe se posebnim, često uzajamno nerazumljivim jezicima, kao što su šangajski i kantonski, pri čemu potonji ima veći broj maternjih govornika (preko šezdeset dva miliona) od italijanskog. Nacionalni jezik, Pǔtōnghuà, ponekad na engleskom nazivan mandarinskim kineskim, predstavlja jezički konstrukt. Ministarstvo obrazovanja NR Kine je 2013. godine priznalo da se ovim govorom, na nivou maternjeg jezika, sporazumeva tek deset odsto žitelja, a da se trećina stanovništva njime jedva služi, pri čemu su čelnici ministarstva izrazili namere da se to promeni.¹

Severnijaci više vole pšenicu, a južnjaci pirinač, premda ne tako isključivo; pojedini Kinezi se celog života drže podalje od čili sosa, dok drugi ne mogu da zamisle kuvanje bez njega. Pekinžani se žale da su Šangajci sitni trgovci i tvrđice, a ovi im na to uzvraćaju rečima da su Pekinžani ljudi velikog srca, ali da su neotesani. Međutim, svi stereotipi padaju u vodu pred kineskom raznolikošću. Kinesko stanovništvo sačinjeno

je od zemljoradnika i džetsetera-milijardera, budističkih monaha i vlasnika noćnih klubova, zagriženih feministkinja i nepopustljivih patrijarha, avangardnih umetnika i vazduhoplovnih inženjera, uzgajivača jakova i filmskih animatora, prodemokratskih aktivista i odanih komunista. Oni žive u blokovima višespratnica, u kućama čija su dvorišta uređena po dve hiljade godina starim nacrtima, u vilama u evropskom duhu, dugačkim kućama, sojenicama, jurtama ili čak prilagođenim pećinama. Među njima se nalaze poklonici pekinške i zapadne opere, pankaa, grlenog zapeva, kanto-popa, šaha, video-igara, korejskih sapunica, kaligrafije, fotografije, plesa i igre sa lepezama ili ko zna čega.

Izuzetno urbanizovan pejzaž dvadeset tri kineske provincije i pet „samoupravnih oblasti“ (Guangsi, Unutrašnja Mongolija, Tibet, Ningsja i Sindijang) šarenolik je koliko i stanovništvo koje ga naseljava, i obuhvata sve: od zaleđenih stepa, preko tropskih ostrva, džungli, pustinja, plodnih ravnica, gordih planina i udolina. Narodna Republika Kina može se pohvaliti s nekolicinom najnaseljenijih gradova na svetu. U njene četiri provincijske opštine ubrajaju se Čungćing, u kome živi više od trideset miliona ljudi, i Šangaj grad sa preko dvadeset šest miliona stanovnika. Osim Duge reke – treće najduže reke na svetu – još šest većih azijskih reka ima svoje izvorište na Tibetu, to su: Ind, Gang, Bramaputra, Iravadi, Saluen i Mekong. Izgradnja brana u gornjem toku reka, otvaranje rudnika i preduzimanje irigacionih projekata, pa čak i pošumljavanje Tibetanske visoravni, sve to ugrožava snabdevenost vodom od kojeg zavisi gotovo polovina sveta. Ako se obistini obećanje da će Kina svoje neto emisije ugljenika do 2060. godine svesti na nulu, koje je predsednik Si Đinping dao septembra 2020. pred Ujedinjenim nacijama, to bi moglo označiti prekretnicu u borbi sa poteškoćama izazvanim klimatskim promenama i odrediti budućnost same planete.

* * *

Učenik je jednom prilikom zapitao Konfučija (551–479 p. n. e.) šta je prva stvar koju bi preduzeo kada bi došao na vlast. Konfučije mu je odgovorio: „Pristupio bih ispravljanju imena.“ Objašnjavajući dalje Konfučije kaže: „Ukoliko nazivi nisu tačni, ako ne odražavaju stvarnost, onda jeziku nedostaje objekat. Ako je jezik lišen objekta onda delanje postaje nemoguće, što dovodi do obesmišljenja svih ljudskih delatnosti, a upravljanje istima postaje nesuvislo i neostvarivo.“²

Prvi pisani pomen toponima „Kina“ na nekom evropskom jeziku potiče iz španskog spisa³ iz šesnaestog veka. Naziv je najverovatnije izveden iz odrednica za drevnu kinesku dinastiju Ćin (221–206 p. n. e.), preko sanskrtskog pojma चीन (cīna) i japanskog 支那 (shina). Najučestaliji termin na kineskom jeziku, u nacionalnom smislu, jeste reč *Zhōngguó* 中國 (na pojednostavljenom kineskom pismu, o kome će uskoro biti reči – 中国). Ovaj naziv star je tri hiljade godina i datira još iz drevne zbirke poezije i pesama, zvane Knjiga pesama. Karakter *džung* (中 – zhōng) označava centar ili središte, a drugi znak *guo* (國 – guó) u sebi sadrži ideogram za usta 口 (kǒu) koji predstavlja narod i bodež-sekiru 戈 (gē) koja upućuje na odbranu, unutar ograđenog prostora – 口 (wéi). Pojam „guo“ je u početku strogo označavao utvrđeni grad, a tek je kasnije poprimio značenje kraljevstva, i konačno nacionalne države. Premda se izraz *Zhongguo* često prevodi kao „Srednje kraljevstvo“, reč *zhōng* je prvobitno označavala centar kraljevstva ili grada, i nije sadržala implikacije da se to kraljevstvo nalazi u središtu sveta.

Još jedan poprilično rasprostranjen naziv za Kinu jeste 中華 (*Zhōnghuá*). Reč *huá* 華 se može prevesti kao raskoš, sjaj, napredak. Bio je to naziv jednog od dva drevna plemena koja su se naselila duž Žute reke, od kojih potiču današnji

Han Kinezi. Pojam *Zhōnghuá* ne označava samo neku naročitu teritoriju, već ukazuje i na civilizacijske tekovine koja obuhvata mitove, legende, istoriju i kulturu. Taj naziv upućuje na kineski svet u širem smislu, koji se širi iz njihove postojbine, dosežući do Tajvana i Hongkonga, do dijaspore čije su zajednice rasejane od Kanbere do Kuala Lumpura, Singapura i Senegala. Iako za Kinu postoje i drugi nazivi, sasvim je razložno reći da se zamisao o Kini nalazi negde između pojmova *Zhōngguó* i *Zhōnghuá*. Okvirne mape koje se pojavljuju u ovoj knjizi ne predstavljaju NR Kinu, već predele koji su danas, ili su nekad bili, deo onoga što se može obeležiti kao *Zhōngguó* ili *Zhōnghuá*.

Narod se, tokom većeg dela istorije, poistovećivao sa vladajućom dinastijom – primera radi, kao čovek ili žena od Tanga, pre nego kao Kinez ili Kineskinja. Ova zemlja je sebe proglasila Kinom tek nakon što je republikanski prevrat iz 1911. godine zbacio sa vlasti poslednju dinastiju, dinastiju Ćing. Obe potonje republike, Republika Kina, osnovana 1911. i Narodna Republika Kina uspostavljena 1949. za imenicu koju prevodimo kao „Kina“ upotrebljavaju izraz *Zhōnghuá*, a ne *Zhōngguó*.

Konfučije je, između ostalog, nameravao da načelo ispravljanja imena iskoristi kao naznaku koja ukazuje na to ko ima pravo glasa u društvu. Kineskom istorijom i jezikom počela sam da se bavim pre više od četrdeset godina, i u međuvremenu sam proputovala Kinu, obišla Tajvan i Hongkong. Iako nisam Kineskinja, svoju hrabrost crpim iz reči istoričara Liju Sjua (887–947) koji je ovaj nauk izvukao pišući o istoriji šaha: „Oni koji su uzeli učešća u igri vide manje od onih koji posmatraju sa strane.“⁴

Brojni događaji i akteri iz kineske istorije predmet su kontroverzi. Konfučije je zastupao umerenost u svemu i strog društveni poredak. Jesu li njegove ideje kineskoj civilizaciji

obezbedili stabilnost i kontinuitet, ili su je koštali napretka? Kineski mislioci već hiljadama godina vode žučne rasprave o Konfučijevim zamislima. Daću sve od sebe da pošteno predstavim, ili barem notiram različita gledišta o ovom i drugim pitanjima. Pojedinim čitaocima će ovakav pristup možda delovati politički neprikladan ili čak sukobljavajući. Ja ću, pak, ostati verna istorijskoj istini, onako kako je najbolje razumem.

Za transkripciju kineskih naziva i pojmova u ovoj knjizi upotrebljavam Hanju Pinjin, zvanični sistem latinizacije zastupljen u NR Kini, izuzev u slučajevima gde je stariji naziv poznatiji čitaocima, na primer: Konfučije pre nego Kungci, Sun Jatsen, umesto Sun Džungšan, Čang Kajšek, a ne Đijang Điješi, kao i Duga i Žuta reka, umesto Čangđijanga i Hoanghoa. Isto tako za stari proročki spis upotrebljavaću stari naziv, a ne pinjin transkripciju. Istini za volju, za klasični daoistički spis, *Knjigu puta i vrline* pisaću *Daodeding*, umesto poznatijeg *Taote Ćinga*, budući da je to približnije stvarnom izgovoru. Po istom ključu, ime autora *Umeća ratovanja* pisaću kao Sun Cu, namesto Sun Tsu. Titule „kancelara“ i „premijera“ jednako označavaju glavnog ministra na carskom dvoru.

Kineski je tonski jezik – visina glasa i način na koji se samoglasnici izgovaraju čine sastavni deo značenja neke reči. Uz transkripciju Pinjin upotrebljavaću i dijakritike koji označavaju četiri tona iz zvaničnog jezika, kako pri prvom pomenu određene reči, tako i u indeksu, gde ćete takođe pronaći kineske karaktere za imena pojedinaca.

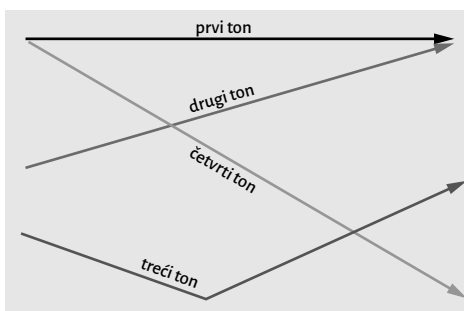
Pinjin je relativno jednostavno uputstvo za izgovaranje kineskih glasova za govornike evropskih jezika, naravno uz nekoliko začkoljica: x (kao u imenu Xi Jinping) izgovara se kao sh u engleskoj reči she; c (kao u imenu Cáo Cǎo) se izgovara kao ts u engleskoj reči its; q (kao u nazivu za dinastiju Ćin – Qin) izgovara se poput ch u reči cheese; zh (u Džou

Enlai – Zhōu Ēnlái) izgovara se kao englesko j, ali s jezikom koji gotovo dodiruje nepce; i najzad z (kao u toponimu Zūnyì) izgovara se kao ds u engleskom adds.

U trenutku kada je 1949. godine Kineska komunistička partija došla na vlast manje od četvrtine stanovništva umelo je da čita i piše. Kako bi poboljšala stopu pismenosti, vlast je pojednostavila mnoge od 10.000 najučestalijih karaktera, uključujući 2.000 do 3.000 znakova neophodnih za osnove pismenosti. Upotrebljavaću tradicionalne, složene oblike sve dok ne se ne domognemo 1949. godine, a nakon toga, one uprošćene, osim u slučajevima kada se odnose na Tajvan i Hongkong, gde je neuprošćeno pismo i dalje u svakodnevnoj upotrebi.

U kineskom se prezime navodi pre imena – Ai je prezime umetnika Ai Veiveija, a Sima je prezime istoričara iz davnina, Sima Ćijena.

Učeni ljudi, pisci i carevi su za života koristili nekolicinu imena. Kako bi se izbegla zabuna, držala sam se najzastupljenijih imena, navodeći careve po njihovim vladarskim

Oblik dijakritičkog znaka približno odgovara tonu iz Putunghua govora – prvi ton je visok i ravan, drugi je uzlazni itd.

titulama (car Čijenlung), dok za carske konkubine (supruge drugog reda) različitog ranga upotrebljavam titulu „gospa“, a autore beležim po književnim pseudonimima.

Pojam „Kina“ i pridev „kineski“ uglavnom označavaju Kinu u istorijskom i kulturnom smislu: primera radi Kinu iz vremena dinastije Tang ili kinesku kaligrafiju. Za Narodnu Republiku Kinu upotrebljavam skraćenicu NR Kina, dok pod kontinentalnom Kinom podrazumevam onaj deo kineskog sveta koji se od 1949. godine naovamo nalazi pod neposrednom vlašću Kineske komunističke partije. Pojam „Hongkong“ obuhvata istoimeno ostrvo, Kaulun i Nove teritorije, odnosno ono što se formalno naziva specijalnim administrativnim regionom Hongkonga, u okviru NR Kine. „Tajvan“ označava geografski i politički entitet, koji sebe zvanično naziva Republikom Kinom, dok Kineska komunistička partija insistira na tome da je reč o Tajvanu, unutar Kine.

Još jedna stvarčica, množina u izrazima kineski zidovi i putevi svile nije omaška. Kineski zidovi predstavljaju niz isprekidanih, a ponekad i paralelnih utvrđenja podizanih tokom različitih istorijskih perioda. Isto tako u prošlosti je postojalo više ruta na kojima se odvijala trgovina svilom i ostalom robom, uključujući i trasu poznatu kao Put čaja, koji je započinjao na kineskom jugozapadu, gde se čaj prvo bitno uzgajao.

Pri sastavljanju jedne kraće istorije mudrija osoba bi se možda osvrnula na nekoliko prekretnica i ličnosti. Ja nisam bogzna kako promućurna. Suočena sa izborom između ključnih osoba, ekonomskih i društvenih dešavanja, vojne istorije, estetskih i intelektualnih pravaca, odabrala sam – sve. Istakla sam teme, događaje i ličnosti za koje smatram da odražavaju duh svog vremena i evoluciju kineske civilizacije i nacije. Ne navodim taksativno imena velikog broja kineskih careva, pobunjenika, mislilaca, umetnika, osobenjaka, pronalazača,

političara ili pesnika. Doduše, upoznajem vas sa nekim od najuticajnijih i najzanimljivijih ličnosti, u onom obimu koje ovako kratko delo dozvoljava, i puštam ih da govore sami za sebe. Čitaćete navode iz dela drevnih istoričara, savremenih političara, pesnika i satiričara. Istorija svakako podrazumeva i priču ispričanu iz ženskog ugla – stoga ćete među ovim stranicama, u poređenju sa opštim istorijskim štivima, naići na koju ženu više.

Kina – to je sinonim za mnoštvo, a njen neukrotivi metež predstavlja sastavni deo njene veličanstvenosti.

1

POČECI

Jaje se izleže i civilizacija se rađa

Sudeći po široko rasprostranjenom kineskom mitu o stvaranju, primordijalni haos najpre se zgusnuo u jedno jaje, u kome su se nadopunjujuće kosmičke sile jina 陰 i janga 陽 uvirtložile oko dlakavog, rogatog diva zvanog Pangu. Zatim je proteklo osamnaest hiljada godina. Pangu se izlegao kao stasala jedinka, sa sekirom u ruci, kojom je raspolutio jin i jang. Jin je postao tlo pod njegovim nogama, a jang se pretočio u nebesa. Rastući Pangu je postepeno odguravao nebo i zemlju. Kada je Pangu umro, njegovo telo pretvorilo se u crnicu, znoj u kišu, a od Panguovog daha nastao je vetar. Njegova krv potekla je u vidu reka i mora. Jedno oko se premetnulo u Sunce, a drugo u Mesec. Iz njegove kose proklijalo je rastinje, a od buva koje su nastanjivale njegovo krzno postale su životinje i ljudi.